

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดสุขภาวะองค์รวมเชิงพุทธ
ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) และแนวคิดความสุข
มวลรวมประชาชาติ (GNH) ประเทศภูฏาน

ผู้เขียน

นางสาวจุฑาภรณ์ จิตเงิน

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง

บทคัดย่อ

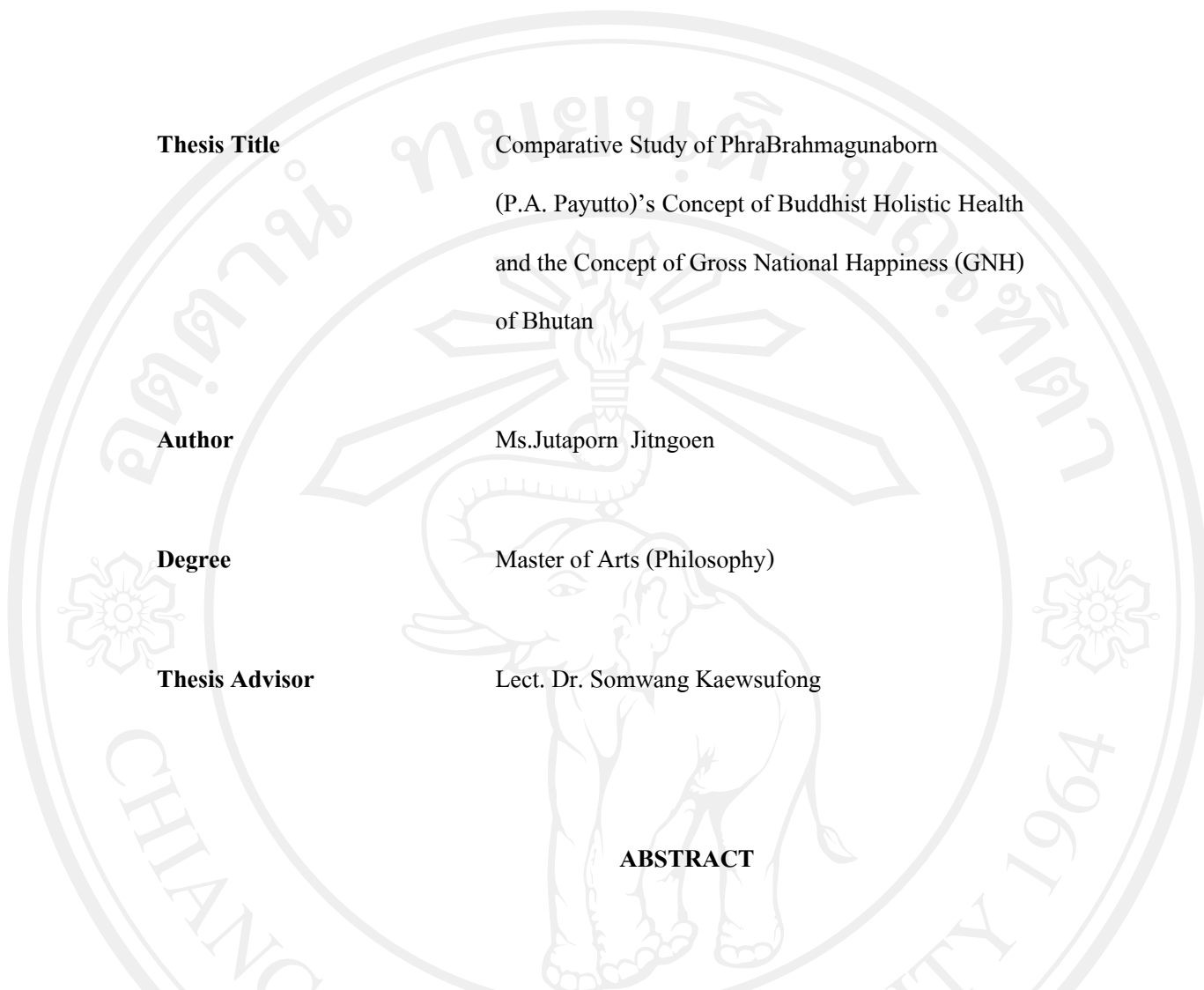
งานวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดสุขภาวะองค์รวมเชิงพุทธ ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) และแนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ประเทศภูฏาน การศึกษาอยู่ที่ ความหมายของความสุข เหตุปัจจัยหรือบ่อเกิดของความสุข และวิธีการได้มาซึ่งความสุขหรือกระบวนการเข้าถึงความสุข

จากการศึกษาพบความเหมือนและความแตกต่างกันระหว่างความสุขทั้ง 2 ทักษะ กล่าวคือ ในการนำเสนอเรื่องความหมายของความสุขนั้น ทั้งแนวคิดสุขภาวะองค์รวมเชิงพุทธ ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) และแนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ต่างให้ความหมายของความสุขไปในแนวทางของพุทธศาสนา คือความสุขเป็นภาวะที่เกิดขึ้นจากภายใน และความสุขที่แท้จริงนั้นเป็นภาวะของจิตที่มีความเป็นอิสระจากปัจจัยภายนอก และมีคุณลักษณะของสภาพจิตที่มีศักยภาพในการรองรับการบรรลุมรรคทางปัญญา ซึ่งถือเป็นประตูไปสู่อิสรภาพที่แท้จริงของชีวิตต่อไปตามแนวทางของพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีลักษณะที่เหมือนกันอีกประการหนึ่งคือ ทั้งสองแนวคิดต่างก็มีมุมมองของการแสวงหาหรือพัฒนาความสุขอย่างเป็นองค์รวมของมิติต่างๆที่

เกี่ยวเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งซึ่งกันและกันของชีวิต สังคม และธรรมชาติ หากแต่ทั้งสองแนวคิด มีนัยทางอุดมการณ์หรือเป้าหมายของความสุขสูงสุดที่แตกต่างกัน คือ ความสุขสูงสุดในแนวคิดสุขภาวะองค์รวมเชิงพุทธ ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) เป็นภาวะของความหลุดพ้นหรือเป็นอิสระจากทุกข์ทั้งปวง ตามความหมายทางพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทคือ พระนิพพาน ขณะที่แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ถู้อรรถยาแห่งพระโพธิสัตว์เป็นอุดมการณ์ เป้าหมายของความสุขสูงสุดจึงอยู่ที่ความสุขและสุขภาวะของประชาชนรวมทั้งสรรพชีวิตทั้งหลายตามคติทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน

ในด้านเหตุปัจจัยหรือบ่อเกิดของความสุข ทั้งสองแนวคิดต่างมองถึงเหตุปัจจัยหรือบ่อเกิดของความสุขอย่างเป็นองค์รวมในมิติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมนุษย์ใน 4 ด้าน ทั้งด้านวัตถุหรือกายภาพ ด้านสังคม ด้านจิต และด้านปัญญา หากแต่แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) มีลักษณะเป็นแนวคิดทางปรัชญา รวมทั้งเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาประเทศ มุมมองในเหตุปัจจัยหรือบ่อเกิดของความสุขจึงมีความครอบคลุมในทุกๆ มิติที่เป็นกิจกรรมของชีวิตมนุษย์ ซึ่งรวมถึงมิติทางวัฒนธรรม และมิติทางธรรมาภิบาลด้วย

ประเด็นสุดท้ายคือกระบวนการทำให้เกิดความสุข ทั้งสองแนวคิดต่างมุ่งให้บุคคลดำเนินชีวิตและพัฒนาความสุขที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมทางจิต และปัญญาตามแนวทางพุทธศาสนา เพื่อจะนำไปสู่ความสุขร่วมของชีวิต สังคม และธรรมชาติต่อไป หากแต่ วิธีการเข้าถึงความสุขของแนวคิด สุขภาวะองค์รวมเชิงพุทธ มีความเด่นชัดในรายละเอียดเชิงหลักการ จากการประมวลองค์ความรู้ทางพุทธศาสนาแล้วนำมาถ่ายทอดเป็นแนวคิด ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ในขณะที่แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) มีความโดดเด่นในการนำหลักปรัชญาหรือแนวคิดทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้เพื่อการสร้างความสุข และกำหนดเป็นนโยบายสำหรับการพัฒนาประเทศ ที่นำมาสู่การบังคับใช้หรือปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรม

The logo of Chiang Mai University is a large, faint watermark in the background. It features a central elephant with a decorative headdress, surrounded by a circular border containing the university's name in Thai and English, and the year 1964.

Thesis Title	Comparative Study of PhraBrahmagunaborn (P.A. Payutto)'s Concept of Buddhist Holistic Health and the Concept of Gross National Happiness (GNH) of Bhutan
Author	Ms.Jutaporn Jitngoen
Degree	Master of Arts (Philosophy)
Thesis Advisor	Lect. Dr. Somwang Kaewsufong

ABSTRACT

The thesis's objective is to study in a comparative way the PhraBrahmagunaborn (P.A. Payutto)'s Concept of Buddhist Holistic Health and the Concept of Gross National Happiness (GNH) of Bhutan. The points of comparison are the meaning of happiness, causality or sources of happiness and the way or process that leads to happiness.

The results of study are as followings; in the respect of similarity, both PhraBrahmagunaborn (P.A. Payutto) and the organizer of Gross National Happiness (GNH) of Bhutan share the similar idea of the meaning of happiness according to the Buddhist concept, that is, happiness is a condition having been arisen from internal factors. The true happiness is the condition of free mind that is independent from external factors, having potentiality in order to achieve the wisdom by which one can hold upon to gain the freedom of life. Both of them still

opinion that in order to seek after or to develop happiness, it can be done with seeing all things in a holistic way, of all connected dimensions, i.e., life, society and nature. In the respect of highest aim of happiness, however, both of them have different opinions, that is, PhraBrahmagunaborn (P.A. Payutto) points to the condition that free from all suffering that is Nibbana in Theravada perspective, while organizer of Gross National Happiness (GNH) of Bhutan points to Bodhisatva ideal, that is the happiness and health of all living beings according to Mahayana concept.

For the respect of causality or sources of happiness, both of thoughts agree with one another that the sources of happiness can be viewed in a holistic dimension which is relative to all human beings in four respects, i.e., bodily, social, mental and wisdom. Organizer of Gross National Happiness (GNH) of Bhutan, however, develops this further by bringing this to be applied in all activities of human life which includes cultural dimension and good governance.

For the last topic, the path leading to the happiness, both of thoughts show the Buddhist way to happiness through bodily mental and wisdom in order to the integrative happiness of life, society and nature. In this respect, the Phra Brahmagunaborn (P.A. Payutto)' idea is outstanding in systemizing the holistic concepts of health and presenting it order clearly. While the concept of Gross National Happiness (GNH) of Bhutan is distinguish in applying those concept in bringing about the happiness to society by pushing that one into the national policy, enforcing it in real practice.